

STORTINGET

Innst. 117 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 35 L (2020–2021)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (forlengelse av tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag om å forlenge midlertidige endringer i plan- og bygningsloven fram til 1. juni 2021. Departementet foreslår at bestemmelsene forlenges uten endringer.

1.2 Bakgrunn

Det vises i proposisjonen til at for å overholde smittevernkravene kan det raskt oppstå behov for å ta i bruk eksisterende bygg eller plassere midlertidige bygg for å begrense smittespredning av covid-19, og derigjennom avlaste kapasiteten på sykehus.

Forslag til midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) ble lagt fram for Stortinget i Prop. 109 L (2019–2020). Lovforslaget ble vedtatt 26. mai 2020 og gjelder til 1. januar 2021. Som følge av uforutsigbarheten og usikkerheten dagens smittesituasjon innebærer, og behovet for at både kommunene og tiltakshavere skal ha nødvendig forutsigbarhet for å planlegge virksomhet, foreslår departementet at de midlertidige endringene i plan- og bygningsloven § 20-9 forlenges fram til 1. juni 2021.

1.3 Gjeldende rett

I lov 26. mai 2020 nr. 50 om midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) åpner plan- og bygningsloven § 20-9 for at kommunene raskt kan gi unntak fra krav i plan- og bygningsloven for tiltak som er nødvendige for å oppfylle tiltak og anbefalinger som myndighetene har fastsatt eller gitt for å begrense spredning av covid-19.

De midlertidige endringene i plan- og bygningsloven oppheves 1. januar 2021.

Det er i medhold av § 20-9 vedtatt midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven for å avhjelpe konsekvenser av covid-19, som utfyller bestemmelsen.

1.4 Høringen

I høringen foreslo departementet å forlenge de midlertidige endringene i plan- og bygningsloven § 20-9 uten endringer, fram til 1. juni 2021. Departementet ba i høringen også om tilbakemelding på behov for permanent unntaksbestemmelse ved blant annet pandemi.

Lovforslaget ble sendt på forkortet offentlig høring 26. oktober 2020 med høringsfrist 2. november 2020 kl. 12.00. Det vises til proposisjonen for en omtale av høringsinstansenes syn.

1.5 Departementets vurdering og forslag

1.5.1 Behovet for forlengelse

Det vises i proposisjonen til at det den senere tid har vært flere større lokale smitteutbrudd. Situasjoner med økt smitte kan gjøre det nødvendig å iverksette en rekke tiltak, som for eksempel etablering av midlertidige pasientmottak, teststasjoner og prøvelaboratorier. Unntaket kan også omfatte bygning eller del av bygning som

skal brukes til personalrom for medisinsk personell eller lager for medisinsk materiell. Det kan ikke utelukkes at unntaket på sikt også kan være nødvendig for å plassere midlertidig feltsykehus eller midlertidige bygninger for pleie av koronapasienter for å skjerme øvrige pasienter ved et sykehus.

Det kan også være behov for plassering av brakker eller skolepaviljonger slik at barnehager og/eller skoler kan oppfylle krav til fysisk avstand.

Kravene til fysisk avstand, karantene og isolasjon er særlig utfordrende å oppfylle for institusjoner, deriblant asylmottak.

Departementet mener tilsvarende argumenter er overførbare også til andre institusjoner, som barnevernsinstitusjoner, familiekontorer, krisesentre m.m.

Det er kommunene som har ansvaret for å vurdere og iverksette lokale smitteverntiltak som de vurderer som nødvendige. Kommunene er dermed også best rustet til å vurdere om og i hvilken grad det er behov for unntak fra plan- og bygningsloven. Departementet mener det er viktig at tiltak som iverksettes lokalt og nasjonalt for å hindre spredning av korona, virker sammen i en helhet.

1.5.2 Forlengelse av bestemmelsen uten endringer

Departementet foreslår å forlenge plan- og bygningsloven § 20-9 uten endringer, noe som også støttes av kommunene som har gitt merknader til høringen.

I korte trekk innebærer dette følgende:

- Kommunene gis myndighet til å gi tidsbegrenset unntak fra krav til søknad og tillatelse for bruksendring av bygning og plassering av byggverk som skal stå lenger enn to måneder.
- Unntak kan gis med varighet inntil ett år, og gjelder for bygg som er nødvendig til bruk for helse- og omsorgstjenester, innkvartering av asylsøkere, barnehage, skole, fengsel og varetekt.
- Kommunene har fem dager på å behandle anmodning om unntak. Overholdes ikke fristen, kan tiltaket settes i gang på tiltakshavers risiko.
- Dersom det oppstår en akutt situasjon som innebærer at selv fristen på fem dager blir for lang, kan anmodning om unntak sendes på e-post eller SMS, og kommunen må behandle denne samme dag.
- Kommunen kan bare avslå anmodning om unntak dersom bygget som skal brukes, vil utgjøre fare for liv og helse, eller tiltaket fører til skade på miljøet, kulturminner eller tap av naturmangfold, dyrket eller dyrkbar jord.
- Kongen kan gi tidsbegrensede forskrifter til gjennomføring av bestemmelsen.
- Bestemmelsen skal ha varighet fram til 1. juni 2021.

Det er lagt opp til at det i utgangspunktet kun er offentlige myndigheter som kan be kommunen om unntak. Det er likevel foreslått at også private tilbydere innen helse, barnehage, skoler og krisesentertilbud kan anmode om unntak.

Kommunen kan avslå anmodning om unntak dersom de vurderer at bygningen utgjør fare for liv og helse, eller dersom tiltaket kan føre til fare for skade på miljøet eller kulturminner eller tap av naturmangfold eller dyrkbar eller dyrket jord. Kommunen kan gi tidsbegrenset unntak med varighet inntil ett år.

Departementet understreker at bestemmelsen ikke er ment å være et generelt unntak, men en sikkerhetsventil.

TILTAK SOM ER OMFATTET AV BESTEMMELSEN

Bestemmelsen gjelder for tidsbestemt bruksendring og plassering av midlertidige bygninger med varighet inntil ett år, og er avgrenset til noen få utvalgte formål.

LONGYEARBYEN LOKALSTYRE

Departementet foreslår at deler av bestemmelsen fortsatt gjøres gjeldende for Svalbard, for å kunne oppfylle smitteverntiltak for barnehager og skoler. Henvisningen til plan- og bygningsloven § 16, som innebærer at tiltak kan gjennomføres selv om det er i strid med plan, er ikke forenlig med svalbardmiljøloven § 58 fjerde ledd. Departementet legger ikke opp til å gjøre unntak fra svalbardmiljøloven § 58 fjerde ledd.

Etter departementets oppfatning vil likevel unntakene som ellers gjelder etter § 20-9, det vil si unntakene fra byggesaksdelen av plan- og bygningsloven, kunne bidra til å sikre noe raskere prosesser dersom det skulle oppstå behov for dette. Bruksendringen eller plasseringen av midlertidige bygninger må imidlertid være i tråd med arealplanen. For ordens skyld understrekes det at Sysselmannen kan gi tillatelse til virksomhet som er i strid med utfyllende bestemmelser i planen, jf. svalbardmiljøloven § 58 fjerde ledd. Bestemmelsen er ment å være en sikkerhetsventil. Departementet vil anta at dette kan omfatte utbrudd av covid-19.

For at § 20-9 skal gjelde for Svalbard, må den gjøres særskilt gjeldende, jf. Svalbardloven § 2. Departementet foreslår at paragrafen gjøres gjeldende også for Longyearbyen lokalstyre. Første ledd annet punktum gjøres derimot ikke gjeldende.

PERMANENT UNNTAKSBESTEMMELSE

På bakgrunn av innspillene fra kommunene vurderer departementet å sette i gang et ordinært lovarbeid for å få på plass hjemler i plan- og bygningsloven som kan sikre at kommunene har nødvendige virkemidler ved blant annet pandemi.

1.6 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget innebærer en ren videreføring av gjeldende, midlertidige regler. Departementet legger derfor til grunn at forslaget ikke har økonomiske og administrative konsekvenser.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til at forslag til midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) ble lagt fram for Stortinget i Prop. 109 L (2019–2020). Lovforslaget ble vedtatt 26. mai 2020 og gjelder til 1. januar 2021. Som følge av uforutsigbarheten og usikkerheten dagens smittesituasjon innebærer, og behovet for at både kommunene og tiltakshavere skal ha nødvendig forutsigbarhet for å planlegge virksomhet, foreslår regjeringen at de midlertidige endringene i plan- og bygningsloven § 20-9, forlenges fram til 1. juni 2021. Komiteen støtter dette.

Komiteen viser til at de midlertidige endringene legger til rette for at kommunene raskt kan gi unntak fra krav i plan- og bygningsloven for tiltak som er nødvendige for å oppfylle tiltak og anbefalinger som myndighetene har fastsatt eller gitt for å begrense spredning av covid-19. Endringene gjelder for tiltak som i en begrenset periode skal brukes til helse- og omsorgstjenester, barnehage, skole, barneverninstitusjon, krisesenter og krisesentertilbud, familievernkontor, innkvartering av asylsøkere og plassering av innsatte i fengsel.

Komiteen viser til at nåværende § 20-9 oppheves 1. januar 2021. For å sikre at loven som behandles i innstillingen her, ikke samtidig oppheves 1. januar 2021, fremmer komiteen følgende forslag:

«Lovforslagets romertall II pkt. 1 endres fra å lyde: «Loven trer i kraft straks.» til å lyde: «Loven trer i kraft 1. januar 2021.»

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om midlertidige endringer i plan- og bygningsloven (forlengelse av tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19)

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling skal § 20-9 lyde:

§ 20-9 *Midlertidige unntak fra krav i loven for å avhjelpe konsekvenser av covid-19*

Dersom det av hensyn til folkehelsen er nødvendig med rask avgjørelse for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19, kan kommunen etter skriftlig anmodning fra en offentlig myndighet eller private tilbydere innen helse og omsorg, barnehage, skole, krisesentre eller krisesentertilbud, unnta tidsbestemte bruksendring og plassering av midlertidige bygninger fra kravene om søknad og tillatelse etter § 20-2. Plan- og bygningsloven § 1-6 annet ledd gjelder ikke. Unntak kan gis for bygninger som skal brukes til

- helse- og omsorgstjenester eller sosiale tjenester, innkvartering av helsepersonell og lagring av medisinsk materiale
- barnehage eller skole
- barneverninstitusjoner
- krisesentre eller krisesentertilbud
- familievernkontorer
- innkvartering av asylsøkere og andre utlendinger som Utlendingsdirektoratet gir botilbud til
- plassering i fengsel

Unntak kan ikke gis hvis det oppstår fare for liv og helse for brukerne av bygningen, fare for skade på miljø eller kulturminner eller tap av naturmangfold eller dyrket eller dyrkbar jord. Ved anmodninger fra private tilbydere skal det legges ved en vurdering fra kommuneoverlege, helseforetak eller regionalt helseforetak om at unntak er nødvendig for å ivareta krav som skal begrense spredning av smitte.

Kommunen skal fatte vedtak innen fem virkedager. Fristen løper fra den skriftlige anmodningen er mottatt og kan ikke forlenges. Fattes det ikke vedtak innen fristen, kan tiltaket igangsettes. Varigheten av unntaket skal fremgå av vedtaket og kan være inntil ett år. Kommunen skal innvilge anmodning om unntak dersom vilkårene for dette er oppfylt.

Dersom det ut fra formålet med anmodningen om unntak er et sterkt behov for rask avgjørelse i saken, skal kommunen om mulig fatte vedtak samme dag som anmodningen er mottatt, eller senest neste dag. Andre ledd tredje punktum gjelder tilsvarende. Ved avslag plikter kommunen samtidig å foreslå andre egnede bygninger som kan tas i bruk, såfremt slike alternativer eksisterer i kommunen.

Klagefristen er tre virkedager fra kommunen har fattet vedtak etter første ledd. Klagesaken skal forberedes av kommunen og sendes klageinstansen innen fem virkedager etter at klagefristen er utløpt. Klageinstansen skal avgjøre saken innen fem virkedager.

Bestemmelsene om grannevarsel i grannelova § 6 gjelder ikke ved tiltak etter første ledd. Det kan heller ikke kreves granneskjønn etter grannelova §§ 7 og 8 eller retting etter grannelova § 10 i forbindelse med slike tiltak.

Når behovet for unntak etter første ledd ikke lenger er til stede, skal tiltakshaveren sørge for at den midlertidige bruken straks opphører, og at midlertidige bygnin-

ger fjernes. Tidligere lovlig bruk kan gjenopptas uten søknad etter § 20-2.

Kongen kan gi tidsbegrenset forskrift om krav til innhold og behandling av anmodning om unntak, saksbehandlingsfrister, nabovarsling, tekniske krav til tiltaket, ansvar og ferdigstillelse.

Denne paragrafen gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre på Svalbard. Første ledd annet punktum gjelder likevel ikke.

II

1. Loven trer i kraft 1. januar 2021.
2. Plan- og bygningsloven § 20-9 oppheves *1. juni 2021*.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 30. november 2020

Karin Andersen

leder

Ove Trellevik

ordfører